

אידיאלים / מפגש 1 - מנהיגות

חלק א' / מבוא

'... אבל יש לו פוטנציאל...' אמרה המורה לאמא שיצאה עם פרצוף לא מרוצה מאסיפת ההורים... מה גורם למשפט מפורסם זה לעשות לנו תחושת אי נוחות ולפעמים אפילו להעלות בנו גיחוך? ייתכן שזה בגלל שאנחנו פשוט לא קונים אותו... 'היא לא באמת מתכוונת למה שהיא אומרת, היא סתם מנחמת את אמא' אנחנו אומרים לעצמנו בשקט..

פעמים רבות בחיים אנחנו נוכחים להבין את משמעותם הגדולה של **האמון והאמונה**. בלי שנאמין בעצמנו באמת ובלי שנרגיש שאחרים נותנים בנו אמון יהיה קשה לנו להגשים את החלומות שלנו ולממש את הפוטנציאל שבנו בצורה מיטבית.

ביחידה זו נעמוד על הצורך שלנו באמונה בעולם ובאמונה בעצמנו. כדי להביא את העולם למקום טוב יותר, עלינו להאמין בעצמנו: בכוחות שנטע בנו הקב"ה ובמסוגלות שלנו לעשות שינוי.

כפתיחה אנחנו מבקשים להמחיש לתלמידים שכאשר אדם מאמין בעצמו ובמה שהוא אומר יש לו יכולת הרבה יותר גדולה להצליח ולהשפיע בחוץ..

להגיד לתלמידים שיש לך בידיים כרטיס ובו בקשה לשכנע את החבר'ה בשכבה במשהו קצת מוזר.. שאל את התלמידים:

מי מוכן לקפוץ למים, לקחת את הכרטיס ולנסות לפעול על פי ההוראות שכתובות בו?

סביר להניח שיהיו אחד או שניים שיסכימו להתנדב, ועוד הרבה אחרים שיעדיפו לחכות ולראות מה מתחבא מאחורי הכרטיס..

לבחור שניים: אחד שהתנדב למשימה והאמין בכוחו ושני שלא התנדב למשימה וחשש ממנה, ותן לשניהם את הכרטיס הבא: [נספח 1]

'עליך לנסות ולשכנע את החבר'ה בשבט שחייבים לקצר את החופש הגדול ובמקום חודשיים של חופשה לצאת לחודש אחד בלבד.'

לאחר ששניהם מבצעים את משימת השכנוע, לשאול את כולם:

- מי מהשניים היה משכנע יותר?
- האם העובדה שחניך אחד האמין שיצליח במשימה ואילו חניך אחר לא האמין בעצמו באה לידי ביטוי באופן בו הם דיברו בפני השבט?
- מי לפי דעתכם יצליח יותר בחיים: ילד שההורים שלו טפטפו לו כל הילדות שלו שהוא יוכל להצליח בכל או ילד שתמיד שמע שאין לו סיכוי בכלום?

סיכום שלב הפתיחה -

כאשר אנחנו מאמינים בכוחות שלנו וביכולת שלנו יכולת השפעה שלנו והעשייה שלנו כלפי חוץ עולה פלאים..

חלק ב' / להיות אידיאליסט

בשלב זה אנחנו רוצים לפתח את ההבנה שעל מנת להיות אידיאליסט התכונה הבסיסית שצריכה להיות בנו, מעבר לחלום והחזון שבו עסקנו ביחידה הראשונה: זה האמונה שלנו בעצמנו ובכוחות שלנו.

לחלק לכל אחד את נספח 2

השיר הראשון שנכתב על ידי הזמר בן ארצי, מבטא את היאוש של האדם מעצמו אות חוסר האמונה שלו בכוחות שיש בו. אדם כזה חווה את העולם כעולם של "אין ברירה" ש"אין בו דרך חזרה" וכל מה שיש בו זה רק פוזה וחוסר אמת (שאראה חכם..) כי אם אני כלום אז האמת רק תחשוף את זה..

השיר השני שנכתב ע"י אריק אינשטיין, מבטא את האמונה של האדם בכוחות שלו וביכולת שלו לשנות ולפעול בעולם על מנת שיהיה טוב יותר. האדם המאמין בעצמו לא מקבל מצב של "אין ברירה" אלא מוכן תמיד לנסות שוב על מנת לפעול ולחדש בעולם טוב. האדם המאמין איננו בבהלה מבני אדם, כמו האדם בשיר הראשון, אלא הוא חי בקשר ובחיבור של "אני ואתה".

לחלק לשתי קבוצות:

בקש מהקבוצה לנסות ולתאר את האדם שבשיר:

- מה הכוחות שיש לו?
- מה הוא עושה כשהוא נתקל בקשיים?
- מה בינו לבין המילה אידיאליסט?

לאחר שכל קבוצה דנה מספר דקות בשיר ובדמות שקיבלה, כנס בחזרה את השבט ובקש מנציגי הקבוצות להציג את השיר שקיבלו אות ניתוח האישיות שעשו לדמות שבשיר.

- מה ההבדל בין שני האנשים?
- איזה דמות יותר מזכירה לנו את עצמנו?

חלק ג' / האמונה שמובילה קדימה...

לאחר שבשני השלבים הקודמים נגענו בהבנה שעל מנת להצליח לנוע ולפעול אנחנו חייבים שתהיה לנו אמונה בעצמנו, אנחנו מבקשים בשלב זה להפגיש את החניכים עם מספר דמויות שמבטאות באישיות שלהם ובהתנהלות שלהם בחייהם את התכונה הזו: האמונה ביכולת שלהם, אמונה שמובילה אותם קדימה..

לחלק ל3 קבוצות וכל אחת מקבלת תיאור של דמות: [נספח 3]

1. רבי עקיבא שהאמין בכוחו ללמוד תורה גם כשהיה מבוגר
2. אביגדור קהלני שהאמין בכוחו להילחם ולנצח את הצבא הסורי במלחמת יום הכיפורים
3. ד"ר רחמים מלמד שמאמין בכוחו לנצח את מחלת השרירים שקיבל ולחיות ולהתפתח מתוכה.

בסיום הצגת הדמויות:

- מה המכנה המשותף בין כל הדמויות שפגשנו?
- מה אתם רוצים ללמוד ולקחת מהסיפורים המיוחדים ששמענו?
- כיצד אנחנו יכולים לחיות באופן כזה שיהיו לנו את כוחות החיים והאמונה בעצמנו כפי שהיו ויש לדמויות הללו?

חלק ד' / טוב ושפע

לפניכם ארבעה כרטיסים המתארים מצב לא פשוט שאדם נקלע לתוכו, לבחור ארבעה תלמידים ולתת לכל אחד מהם כרטיס: [נספח 4]

1. קוראים לי חגי ואחרי שמונה שנים של עבודה במפעל הי טק בהם הייתי אחד מהעובדים המוצלחים ביותר, הבוס הודיע לי שאני מפוטר ואין לי כרגע עבודה
2. קוראים לי שולי ואני לומדת בכיתה י"א. מחר יש למבחן ענק במתמטיקה שיקבע כמה יחידות אעשה בבגרות. אני בלחץ ומצבי לא משהו..
3. קוראים לי רחלי וחטפתי שפעת קשה. אני משקשקת שזו שפעת החזירים ולא ממש יודעת מה לעשות..
4. קוראים לי אודי ואני בדרך מטיול אדיר שעשיתי בצפון הביתה. אני מנסה להתרכז בנהיגה אבל מרגיש שהעיניים נעצמות..

לבקש מכל אחד מהם שיגיד כיצד על כל אחד לפעול במצבו. לשמוע דעות והצעות נוספות.

חלק ה' / החסיד הוא המושל

להקריא את הקטע מתוך ספר הכוזרי (ספר הטענה והראייה לדת המושפלת)

מתוך ספר הכוזרי לר' יהודה הלוי –

– אָמַר הַכוֹזֵרִי: אִם כֵּן, תִּתְאָר לִי מַעֲשֵׂי הַחֲסִיד שְׂבָכָם הַיּוֹם.

– אָמַר הַחֲבֵר: הַחֲסִיד הוּא הַדּוֹאֵג לְמִדְיַנְתּוֹ, מַחֲלֵק וּמְשַׁעַר לְכָל אֲנָשִׁיָּה פְּרִינְסָתָם וְכָל צָרְכֵיהֶם, וְנוֹהֵג בָּהֶם בְּצַדֵּק, אֵינּוּ עוֹשֵׂק אֶחָד מֵהֶם, וְאֵינּוּ נוֹתֵן לוֹ יוֹתֵר מִחֻקּוֹ הָרְאוּי לוֹ, וְכֵן יִמְצְאֵם בְּעַת הַצְּטָרְכוֹ אֲלֵיהֶם נְשָׁמְעִים לוֹ, מִמְהָרִים לְעֲנוֹת לְקִרְיָאָתוֹ, מִצָּוָה אוֹתָם וְעוֹשִׂים מִצְוֹתוֹ, מִזְהִירָם וְנִזְהָרִים.

– אָמַר הַכוֹזֵרִי: עַל חֲסִיד שְׂאֵלְתִּיךָ, לֹא עַל מוֹשֵׁל.

– אָמַר הַחֲבֵר: הַחֲסִיד הוּא מִי שֶׁהוּא מוֹשֵׁל, נְשָׁמְעִים לוֹ חוּשָׁיו וְכַחוֹתָיו הַנְּפִשִׁים וְהַגּוֹפְנִיִּים, וּמְנַהֵגִם הַהֲנַהֲגָה הַמְּדִינִית, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר: “וּמִשֵּׁל בְּרוּחוֹ מִלְכָּד עִיר”. וְהוּא הַמוֹכֵן לְמַמְשָׁלָה, כִּי אֵלּוּ הֵיךְ מוֹשֵׁל בְּמִדְיַנָּה הֵיךְ נוֹהֵג בָּהּ בְּצַדֵּק כְּאִשֶּׁר הוּא נוֹהֵג בְּגוּפוֹ וּנְפִשׁוֹ, וּמְכַנֵּיעַ הַכַּחוֹת הַתְּאֻנְיִים וּמוֹנֵיעַ אוֹתָם מִן הַהֲפָקְרוֹת, אַחֲרֵי שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהֶם חֲלָקִים וּמְמַלֵּא לָהֶם חֲסָרוֹנִים בְּמַאֲכַל הַמְּאֻזָּן וּבְמִשְׁקָה הַמְּאֻזָּן, וּבְרַחֲמֵיָהּ וְאִמְצָעֵיהָ הַמְּאֻזָּנִים גַּם כֵּן, וּמְכַנֵּיעַ גַּם אֶת הַכַּחוֹת הַפְּעֻסָנִיִּים הַמְּבַקְשִׁים לְנֶצֶחַ, אַחֲרֵי שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהֶם חֲלָקִים בְּנִצּוֹחַ הַמוֹעִיל בְּכּוּחֵי הַחֲכָמוֹת וְהַדְּעוֹת, וְהַגְּעָרָה בְּאֲנָשִׁים הָרָעִים. וְנוֹתֵן לַחוּשִׁים חֲלָקִים בְּמָה שֶׁיָּבִיא לוֹ תוֹעֵלָתוֹ, וּמְשַׁתְּמֵם בְּיָדָם וּבְרִגְלֵם וּבְלִשׁוֹן בְּדָבָר הַהֲכָרְחִי וּבְבַחֲרֵיָהּ הַיּוֹתֵר מוֹעִילָה, וְכֵן הַשְּׂמִיעָה וְהַרְאִיָּה, וְהַחוּשׁ הַמְּשַׁתְּפֵי בָּא בְּעַקְבוֹת שְׂתִיחָהּ. וְאַחַר כֵּן הַדְּמִיוֹן וְהַשְּׁעָרָה וְהַמְּחַשְׁבָּה וְהַזְכָּרוֹן, וְאַחַר כֵּן כַּח הַרְצוֹן הַמְּשַׁתְּמֵם בְּכָל אֵלָה, וְהֵם מְשַׁמְשִׁים וּמְשַׁרְתִּים לְבַחֲרֵת הַשְּׂכָל. וְאֵינּוּ מְנִיחַ אֶחָד מֵאֵלָה הָאֵיבָרִים וְהַכַּחוֹת לְפָרֵץ בְּמָה שֶׁמִּיחַד אוֹתוֹ לְבַדּוֹ וּיְקַפֵּחַ הַנוֹתְרִים. הַחֲסִיד – הַמוֹשֵׁל בַּצַּדֵּק בְּכוּחוֹתָיו.

דיון קבוצתי מסכם

- מה הקשר בין חסיד למנהיג, לדברי הכוזרי?
- האם כל מנהיג צריך להיות חסיד? מדוע?
- האם כל חסיד הוא בעצם מנהיג? מה זה אומר עלינו?

חלק ו' / סיכום

כסיכום ליחידה זו אנחנו מבקשים לתת לתלמידים הזמנה להתבונן בתוכם ולזהות את הכוחות והכשרונות שנתן בהם הקב"ה.

כסיכום למהלך שעברנו ביחידה זו וכפתיחה לשאלה החותמת של היחידה, נעיין בתפילת "מודה אני" שמכילה בתוכה את ההבנה שהקב"ה מאמין בנו ובכוחות שלנו.

'מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתی בחמלה רבה אמונתך'

- מה פירוש הביטוי "רבה אמונתך" מי מאמין כאן במי?

האמירה בה אנחנו פותחים כל בוקר חדש מכילה בתוכה את ההכרה שלנו שממש כמו שאנחנו מאמינים בקב"ה גם הוא מאמין בנו ועל כן נתן לנו יום חדש לחיות בעולמו. הגילוי של הבוקר הוא שהקב"ה מאמין בנו. רבה אמונתך - כל יום שהוא מביא אותנו לעולם הזה, הוא מאמין בנו שאנו מסוגלים, שיש לנו מה לעשות ומה לתרום עולם.

אז אם הקב"ה מאמין בנו, איך אנו לא נאמין בעצמנו?

**עליך לנסות ולשכנע את
החבר'ה שחייבים לקצר את
החופש הגדול ובמקום
חודשיים של חופשה לצאת
לחודש אחד בלבד.**

**עליך לנסות ולשכנע את
החבר'ה שחייבים לקצר את
החופש הגדול ובמקום
חודשיים של חופשה לצאת
לחודש אחד בלבד.**

'אני אפס'
<p>אני אפס, אני אפס צעקתי לפני כולם במסיבה אני אפס אני אפס בסך הכל חיפשתי אהבה...</p> <p>ארון גדול יש בו הכל ספרים שלא קראתי תקליטים של שמעתי אך את הארון עיצבתי שאראה חכם...</p> <p>זה טוב זה רע אך אין ברירה אין דרך חזרה...</p>

'אני ואתה נשנה את העולם'
<p>אני ואתה נשנה את העולם, אני ואתה אז יבואו כבר כולם, אמרו את זה קודם לפני, לא משנה – אני ואתה נשנה את העולם.</p> <p>אני ואתה ננסה מהתחלה, יהיה לנו רע, אין דבר זה לא נורא, אמרו את זה קודם לפני, זה לא משנה – אני ואתה נשנה את העולם.</p>

- מה הכוחות שיש לו?
- מה הוא עושה כשהוא נתקל בקשיים?
- מה בינו לבין המילה אידיאליסט?

כרטיס מידע / רבי עקיבא

כבר בן ארבעים שנה היה רבי עקיבא ועדיין לא למד תורה. אולי שמע בשבת דרשות מפי תלמידי חכמים בבית הכנסת וגם זכר בעל פה פסוקים מספר, אך יותר מזה לא למד כי היה טרוד במלאכתו כרועה צאן וגם חשב שאינו מוכשר ואינו מסוגל ללמוד תורה, הרי לימוד זה קשה וצריכים להתייגע ולהתמיד בו שנים רבות. כמעט כבר התייאש מן האפשרות ללמוד..

והנה פעם אחת, כשהקשה את צאן מרעיתו, עמד על יד הבאר ושם לב שבאחת האבנים שעל פי הבאר, אבן שהמים נופלים עליה תמיד, היה חור גדול ועמוק.

הסתכל רבי עקיבא באבן זו בפליאה ושאל את האנשים שעמדו אף הם על יד הבאר: "מי חקק חור זה בתוך האבן?"

ענו לו: "שום אדם לא עשה זאת. המים הנופלים עליה תמיד הם שחקקו חור זה במשך הזמן. וכי אינך יודע עקיבא, את הפסוק הכתוב בספר איוב: "אבנים שחקו מים?" המים שוחקים ומנקבים חורים אפילו בתוך האבנים".

עמד רבי עקיבא שקוע במחשבות: הלא המים רכים והאבן קשה, ובכל זאת כיוון שנפלו עליה תמיד יום יום במשך שנים, ניקבו אותה... ודברי תורה שחודרים ללב, כלום לא יוכלו לפתוח את ליבי שאינו קשה כמו אבן? אולי באמת אוכל עוד ללמוד ולהבין? רק דרוש להתחיל ואחר כך להתמיד...

קשה היתה ההתחלה. לרבי עקיבא כבר היה בן מאשתו הראשונה שמתה עליו, והילד התחיל זה עתה ללמוד את האלף-בית אצל מלמד התינוקות. הלך רבי עקיבא יחד עמו וביקש בהכנעה מן המורה של בנו: "אנא רבי, למדני תורה.."

המלמד לא סרב, אף על פי שאולי התפלא.. אדם מבוגר מבקש להתחיל ללמוד?? כתב אלף על הלוח ורבי עקיבא החזיק בלוח יחד עם בנו ולמד, עד שידע את כל האותיות מאלף ועד תו..

אחרי שלמד לקרוא, למד יחד עם הילדים חומש. רבי עקיבא היה מוכשר מאד ועד מהרה לא היה צריך ללמוד עוד עם הילדים. ביגיעה גדולה המשיך ללמוד עד שידע את כל התורה שבכתב.

אך בזה לא הסתפק: אחרי שנא לאשה את רחל בת כלבא שבוע, הלך ללמוד תורה שבעל פה אצל החכמים הגדולים ביותר בדור ההוא: רבי אליעזר ורבי יהושע. כששמע איזו הלכה, ישב וחזר עליה. התעמק במה שלמד וחשב: למה נכתבה אות זו? למה כתוב בתורה דבר זה? חשב ושקל והלך לשאול את רבותיו. והם התפלאו על רוב יגיעתו בתורה ועל עומק מחשבותיו.

וכך למד עשרים וארבע שנים, עד שנעשה גדול החכמים בדורו ועשרים וארבעה אלף תלמידים ישבו ללמוד תורה מפיו..

דיון קבוצתי

- מה התכונה החשובה ביותר שהיתה לרבי עקיבא שגרמה לו להכריע ללכת ולהתחיל ללמוד תורה?
- איך נראה לכם שהייתם מגיבים אתם בסיטואציה דומה?

כרטיס מידע / אביגדור קהלני

סא"ל אביגדור קהלני פיקד על גדוד-טנקים בקרבות מלחמת יום הכפורים ברמת-הגולן. במשך 4 ימי-הבלימה, עד 9 אוק' 1973, פעל בגזרת קוניטרה והר חרמונית. ב-9 אוק' 1973 גדל מספר המפקדים והטנקים שנפגעו ברמת-הגולן, וחלק מהעמדות נכבשו על-ידי האויב הסורי, שהגיע למרחק של עשרות מטרים בלבד מכוחותינו. סא"ל אביגדור קהלני נשלח מאזור אחר של הגזרה עם קומץ טנקים, להחליף יחידה אשר נלחמה כל הלילה ונאלצה למלא תחמושת ולהתארגן מחדש. הוא מונה למפקד הגזרה, והוטל עליו לפקד על שארית הטנקים שנותרו באזור. סא"ל קהלני נע בראש הכוח, כשהוא נתקל ב-4 טנקים סוריים, ממרחק של כמה עשרות מטרים, והשמידם. אז ארגן את כל הטנקים שנשארו בגזרה ואשר היו שייכים ליחידות שונות וזאת תוך לחץ רצוף והתקדמות כוח סורי בעדיפות מכרעת. סא"ל קהלני, בכושר מנהיגותו ואישיותו, נתן דוגמה אישית לחייליו, שהיו על סף שבירה. הוא הסתער ראשון, עם עוד אחד מהמפקדים הכפופים לו, על האויב הסורי. הכוח כולו נע אחריו והצליח לכבוש מחדש את העמדות הסוריות השולטות, שהיו עמדות-מפתח לגזרה כולה. לאחר כיבושן של עמדות הירי מחדש – הושמד הכוח הסורי, שמנה עשרות טנקים, וההתקפה האחרונה על רמת הגולן נשברה. במעשיו אלה מנע את פריצת החזית בגזרה הצפונית של רמת-הגולן. סא"ל קהלני גילה מנהיגות מופלאה וגבורה אישית בקרב קשה ומסובך, אשר תוצאותיו שינו את פני המערכה ברמת-הגולן.

על מעשה זה זכה אביגדור קהלני לקבל את עיטור הגבורה מהרמטכ"ל.

דיון קבוצתי

- מה התכונה החשובה ביותר שהייתה אביגדור קהלני שגרמה לו להכריע ולהסתער על הקרב?
- איך נראה לכם שהייתם מגיבים אתם בסיטואציה דומה?

כרטיס מידע / ד"ר רחמים מלמד-כהן

ד"ר רחמים מלמד-כהן הוא מחנך ותיק מירושלים. לפני כעשור נתגלתה אצלו מחלת ניוון שרירים. המחלה נובעת מניוון עצבים ונקראת als. מדובר במחלה חשוכת מרפא, המשתקת את שרירי הגוף, כאשר תוחלת החיים של החולה אינה עולה על 3-5 שנים מיום האבחנה. כאשר שרירי הגוף משתתקים, פוחתת בהדרגה היכולת לבצע פעולות בסיסיות ואלמנטאריות ביותר, עד לשיתוק המלא. כל מה שנאמר לד"ר רחמים מלמד כהן לא הפחיד ולא ייאש. הוא האמין ביכולת שלו להאמין בעצמו ובכוחות ולהמשיך לחיות, גם אם הסטטיסטיקות היו לרעתו, אך הוא הוכיח שהאמונה עולה על הסטטיסטיקות...

“כאשר קיבלתי את הבשורה המרה, שמתפתחת אצלי מחלת ניוון עצבים ושרירים, התפלאתי מהחלטתי ומיכולתי להתמודד עם המחלה ולנצל את זמני טוב מבעבר. למרות הסטטיסטיקה (3-5 שנים), זו השנה השמינית למחלתי תודה לא-ל, אני חי ותוסס ומשתדל להיות פורה ויוצר, על אף היותי משותק לחלוטין. הבחירה שלי לאחר התלבטות, אם לבקש לחבר אותי למכונת ההנשמה הייתה “ובחרת בחיים”, הניסיון הוכיח, כי יש חיים עם מכונת הנשמה וכיסא גלגלים.”

דיון קבוצתי

- מה התכונה החשובה ביותר שיש לד"ר רחמים מלמד שגורמת לו להכריע לא ליפול אלא להילחם במחלה?
- איך נראה לכם שהייתם מגיבים אתם בסיטואציה דומה?

קוראים לי חגי ואחרי שמונה שנים של עבודה במפעל היי-טק בהם הייתי אחד מהעובדים המוצלחים ביותר, הבוס הודיע לי שאני מפוטר ואין לי כרגע עבודה

קוראים לי יוני ואני לומד בכיתה ט'. מחר יש לי מבחן ענק במתמטיקה שיקבע כמה יחידות אעשה בבגרות. אני בלחץ והמצב שלי לא משהו..

קוראים לי דני וחטפתי את הקורונה בצורה קשה ואני מאושפז. אני מפחד שזה יחמיר ולא ממש יודע מה לעשות..

קוראים לי אודי ואני בדרך הביתה מטיול אדיר שעשיתי עם חברים בצפון. אני מנסה להתרכז בנהיגה אבל מרגיש שהעיניים נעצמות..